

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2016, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (based on the act dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) a fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2016, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, 7 VIII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1145).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

- a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
- b) terenowe organy administracji rządowej niezespólonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- a) *principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),*
- b) *territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);*
- 2) *territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);*
- 3) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*

Local self-government administration comprises:

- 1) *gminas and cities with powiat status:*
 - a) *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - b) *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- 2) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- 3) *voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship self-government organizational entities e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

Self-government appeal councils are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1(28). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powiaty	12	12	12	12	<i>Powiaty</i>
Miasta na prawach powiatu	2	2	2	2	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	83	83	82	82	<i>Gminas</i>
miejskie	9	9	9	9	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	33	33	33	33	<i>urban-rural</i>
wiejskie	41	41	40	40	<i>rural</i>
Miasta.....	42	42	42	42	
Miejscowości wiejskie	1376	1372	1297	1297	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	1017	1019	1026	1027	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2(29). GMINY W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2016
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0 – – 19,9 km ²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	
OGÓŁEM	82^b	1	6	16	11	23	10	7	8
TOTAL									
Poniżej 5000	27	1	1	8	8	5	4	-	-
<i>Below</i>									
5000 – 7499	25	-	-	6	3	10	1	2	3
7500 – 9999	7	-	-	1	-	4	1	1	-
10000 – 14999	4	-	-	-	-	-	-	3	1
15000 – 19999	9	-	2	-	-	3	1	-	3
20000 – 39999	8	-	3	-	-	1	3	-	1
40000 i więcej.....	2	-	-	1	-	-	-	1	-
<i>and more</i>									

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². ^b W tym 2 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. ^b Of which 2 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3(30). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2016
As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area		
		poniżej below 500,0 km ²	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9
OGÓŁEM	14	2	4	8
TOTAL				
Poniżej 50000	4	-	2	2
<i>Below</i>				
50000 – 74999	4	-	1	3
75000 – 99999	4	-	1	3
100000 i więcej.....	2	2	-	-
<i>and more</i>				

TABL. 4(31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2016
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1244	50	218	30	TOTAL
W tym kobiety	412	9	41	9	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	35	6	2	1	18–29
30–39	235	10	19	1	30–39
40–49	322	14	45	4	40–49
50–59	370	10	72	12	50–59
60 lat i więcej	282	10	80	12	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	499	45	155	26	Tertiary
Policealne i średnie	524	5	53	4	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	200	-	10	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	21	-	-	-	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzęd- nicy i kierownicy	96	3	100	21	Managers
Specjaliści	281	41	57	5	Professionals
Technicy i inny średni personel	214	-	20	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	113	4	10	-	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprze- dawcy	188	2	8	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	146	-	11	4	Skilled agricultural forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	65	-	4	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	49	-	1	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	27	-	-	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	32	-	3	-	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 80; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 80; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5(32). ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie <i>average employment</i>				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł <i>average monthly gross wages and salaries ^a in zł</i>				
OGÓŁEM	10907	12052	11332	11167	2746,47	3676,37	4282,77	4559,01	TOTAL
w tym:									<i>of which:</i>
Administracja państwowa.....	4650	4250	4092	3905	3107,12	4139,68	4449,90	4908,61	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	6226	7758	7201	7223	2468,41	3413,81	4177,32	4357,78	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	4390	5016	4583	4569	2566,27	3382,12	4205,55	4396,26	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	1514	1740	1582	1594	2132,18	3266,29	3816,45	3972,27	<i>powiats</i>
województwo	322	1002	1036	1060	2717,42	3828,68	4600,25	4767,85	<i>voivodship</i>

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 158.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158.